

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Анна Николова Бешкова
на материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност **‘доцент’**
в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“
по област на висше образование **2. „Хуманитарни науки“**,
професионално направление **2.3 „Философия“**,
научна област **„Логика – некласическа философска логика“** за нуждите на Катедра
„Философия“, Философско-исторически факултет, ПУ „Паисий Хилендарски“

В конкурса за ‘доцент’, обявен в Държавен вестник, бр. 31 от 12.04.2019 г. и в интернет-страница на Пловдивски университет "Паисий Хилендарски" за нуждите на катедра "Философия" към Философско-исторически факултет като кандидат участва Валентин Аспарухова от ПУ "Паисий Хилендарски". При неговото реализиране няма допуснати законови нарушения.

Със заповед № Р33-3777 от 12.08.2019 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски" (ПУ) съм определена за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност **‘доцент’ в ПУ по** област на висше образование 2. „Хуманитарни науки“, професионално направление 2.3 „Философия“, научна област „Логика – некласическа философска логика“, **обявен за нуждите на катедра “Философия“** към Философско-исторически факултет.

За участие в обявения конкурс е подал документи единствения кандидат д-р Валентин Стефанов Аспарухов, главен асистент към катедра „Философия“, Философско-исторически факултет на Пловдивски Университет „Паисий Хилендарски“.

Представеният от Валентин Аспарухова комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, и включва следните документи:

- Молба;
- Диплома за висше образование;

- Диплома за образователна и научна степен „доктор“;
- Индивидуален план за дейността на преподавателя за учебната 2018-2019 г.;
- Удостоверения за участия в проекти;
- Списък на научните трудове;
- Статии, студии и книги;
- Анотация на материалите за конкурса и самооценка на приносите (на български и английски език);
- Таблица с наукометрични показатели;
- Декларация за оригиналност и достоверност.

Кандидатът Валентин Аспарухов е приложил общо 14 научни труда: една студия, две монографии и дванадесет статии. Те са следните: 1) (основен монографичен труд) *Синтези, аперцепции, единства* (Фондация *Хетеродоксия*, С., 2019) и 2) (допълнителни публикации) Аспарухов, В. 2002, „Предметът на философската логика и приносът на Ръсел за неговото уточняване“. В: *Философски четения*, Лик, Аспарухов, В. 2003, „Какво е това ‘философска логика’ в ‘What is Logic (1912)’“. В: *Ценности и ценностни ориентири*. УИ “Св, св. Кирил и Методий”, В. Търново, Аспарухов, В. 2007, „За философската логика в „Що е логика? (1912)’“. В: „Философия“ бр. 3, 2007 г., Аспарухов, В. 2010, „Логика без оглед на логическата мода“. В: ‘Култура’, бр. 23, Аспарухов, В. 2015, „Субекти, пропозиции, комплекси: неявните трансцендентализми в Принципи на математиката“. В: *Логическата традиция. Сборник в чест на проф. Витан Стефанов*. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, Аспарухов, В. 2017, „Трансценденталните пластове във философската логика на Ръсел“. В: *Критика и хуманизъм*, кн. 47, бр. 1/2017, (студия), Аспарухов, В. 2017, „За онова, което го няма“. В: *Философски алтернативи*, бр.2-3, Аспарухов, В. 2017, „Термоядрени и други синтези“. В: *Καίρός*, Електронно списание на Студентски философски семинар, бр. 2, Аспарухов, В. 2018, „Майнонг в перспективата на Ръселовата философска логика“. В: *Език и публичност*, Електронно списание на НБУ, (под печат), Аспарухов, В. 2018, „Логически опит, логическо въображение, неопределими понятия“. В: *Καίρός*, Електронно списание на Студентски философски семинар, бр.3, Аспарухов, В. 2018, Ръсел:

философската логика и проблемът за логическата форма. София, ISBN: 978-619-188-229-8 (монография), Аспарухов, В. 2019, „Кант или Кант(ор)“. В: Философия Аз Буки, бр. 3, (под печат) и Аспарухов, В. 2019, Възприемането на логически обекти (Ръсел и Кант). В: *Καιρός*, Електронно списание на Студентски философски семинар, бр. 4. Всички представени за рецензиране трудове са от областта на философската логика. Те, заедно с необходимия брой цитирания, **покриват** всички количествени наукометрични показатели за заемане на академичната длъжност „доцент“.

Гл. ас д-р Валентин Аспарухов е сред водещите изследователи във Философско-исторически Факултет на Пловдивския Университет „Паисий Хилендарски“. Той също така има активна и ползотворна преподавателска дейност. От 2003 г. до 2006 г. е асистент към катедра „Философия“. През 2006 г. защитава дисертация на тема „Философската логика в светлината на аналитичната традиция. Моделът на Берtrand Ръсел“ по научната специалност 05.01.05 ‘Логика’ и бива назначен за главен асистент. През този период е водил и продължава да води лекции и упражнения по *Философска логика* за бакалаври от специалност *Философия*, както и курсове по *Епистемология*, *Онтология* и *История на философията*. Допълнително е провеждал и специализирани курсове в магистърски програми, преимуществено от областта на философската логика и теория на познанието. Също така е бил научен ръководител на успешно защитили дипломанти, на които е оказал методическа помощ за формулиране и развитие на тезите. Той е един от създателите на семинара по „Философска логика“ към ИКСИ (2007) и на „Философския студентски семинар“ към катедра „Философия“ на ПУ. Също така е и главен редактор на електронното списание *Καιρός*. Не на последно място бих искала да кажа, че курсовете на Валентин Аспарухов предизвикват интерес сред студентите и им задават нови хоризонти за изследователски теми и проблеми. Доктор Валентин Аспарухов също така е участник в няколко научни изследователски проекта.

Трудовете на Валентин Аспарухов разкриват неговия траен интерес към зараждането на философската логика и по-специално към анализа на Б. Ръсел на основополагащите логически категории през периода от *Принципи на математиката* до *Въведение в математическата философия*. Бих искала да подчертая изключително

доброто познаване на наследството на Б. Ръсел, което включва също така и непубликуваните му ръкописи. Интересен е подходът на автора, които често прави съпоставки между аналитичната философска традиция и алтернативни, дори несъизмерими, логически визии. Въз основа на него той издига смелата теоретична хипотеза, че Б. Ръсел би могъл да се мисли като трансцендентален логик. Прикритите пластове, които Валентин Аспарухов, детайлно изследва показват, че Б. Ръсел в своята практика се отказва от идеята за активен познаващ субект, но запазва действителните условия за възможност на пропозициите, логическите форми и изводите. Затова той би могъл да бъде класифициран като неklasически трансцендентален логик.

Основният текст, предложен за рецензия, е *Синтези, аперцепции, единства (Бележки в полето на философската логика)*. Обект на изследване са „трансценденталните пластове“ във философско-логическите идеи на Б. Ръсел. Несъмнено подобно начинание е изключително интересно и е предизвикателство пред всеки „ортодоксален“ изследовател. Методът, който се използва е по-скоро основан на изясняване на практикуването на анализа, а не на неговите явно афиширани определения. Във *Въведението* авторът заявява, че „ние залагаме в полза на Ръсел срещу самия Ръсел, за да разберем нещо за себе си чрез него“ (2019: 21). Така целите на книгата могат да бъдат обособени в две полета: 1) историко-философска задача по автентично разбиране на Ръселовото наследство в противовес на наложилата се негова интерпретация в аналитичната традиция, и 2) изграждане на проект за една нова неklasическа трансцендентална логика.

Първоначално Валентин Аспарухов представя „декомпозиционният анализ“ и проблемът за единството на пропозициите. Той прави разграничение между „логически константи“ и „логически форми“ като последните се приемат за действителния обект на философската логика. След това внимателно и компетентно се излагат детайли от Ръселовата аналитична практика като са посочени основните проблеми, с които той се сблъсква поради хипостазирането на логическата форма и съответно невъзможността да се обясни единството на пропозициите. Като стъпва на тази основа той прави извода, че присъства скрит трансцендентален компонент в анализа. Така Валентин Аспарухов

формулира и обосновава нова, противоположна на наложилата се интерпретация, на Ръселовата философска логика. Според него тя се вписва в традицията на класическата модерност, но и се отклонява от нея, тъй като не допуска наличието на трансцендентален субект.

Втората амбициозна цел на изследването е да се очертае периметъра и характера на философската логика от края на XIX и първата четвърт на XX век. Авторът показва как онтологическата и епистемологическата обвързаност на Ръселовите идеи за логиката води до затруднение при обособяване на нейния предмет. Паралелно с това след внимателно изложение на непубликуваните ръкописи от 1904 и 1912 г. Валентин Аспарухов издига тезата, че Ръсел антиципира идеите на Витгенщайн и в този смисъл при него могат да бъдат открити трансцендентални мотиви в разбирането на логическата форма. Като поставя въпроса за характера на логическите пропозиции авторът твърди, че те са синтетични априори и техният познавателен произход може да бъде открит в способността за въображение. От тук и заключението, че Ръсел задава параметрите на една нова некласическа трансцендентална логика.

Валентин Аспарухов е цитиран в 16 статии, три от които в рецензирани списания. Голяма част от цитиранията са от негови бивши студенти, което свидетелства за активната му и успешна преподавателска дейност. Всички цитирания на произведенията на кандидата са по същество и показват неговото влияние върху българската научна общност. Тъй като съм измежду тези автори бих искала да изразя личното си положително мнение за ценността на изследванията на Валентин Аспарухов в областта на Ръселовата философска логика.

Оригиналните приноси на Валентин Аспарухов се състоят на първо място в изясняване на „трансценденталните следи“ във философската логика на Б. Ръсел. В противовес на Кант обаче те според Аспарухов представляват своеобразна форма на некласически трансцендентализъм. Подобно тълкуване е ново не само в българската, но и в световната философска литература.

В заключение смятам, че книгата е самостоятелно изследване, в което присъстват смели хипотези и интересни интерпретации. В предложените за конкурса научни трудове личи безспорната ерудиция на кандидата, богатия му стил на изложение, както и креативните му, творчески подходи към темата и проблемите.

В предложения за хабилитация текст присъстват скрити множество хипотези и аргументи. Препоръчвам в следващите си публикации авторът да ги експлицира и да даде ясни и точни дефиниции на основните понятия, които използва и в частност на „некласическа трансцендентална логика“.

Преди да изразя окончателното си становище, бих искала да кажа, че познавам лично работата на Валентин Аспарухов от съвместните ни участия в семинарите на ИКСИ, и изказвам отличните си впечатления за един много сериозен, иновативен и отдаден на работата си учен.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение бих искала да кажа, че д-р Валентин Аспарухов отговаря на всички изисквания на Закона за научните степени и звания поради което изразявам категоричното си положително мнение и призовавам научното жури да гласува еднозначно за присъждането му на академична длъжност „доцент“ по професионално направление 2.3 „Философия“, научна област „Логика – некласическа философска логика“, в ПУ „П. Хилендарски“.

София,

Рецензент: доц. д-р Анна Бешкова

11.09.2019 г.